

การศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุ
เคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง
Operating conditions of student development activities Special
Education Management Office In the Lower Northeast

สืบสกุล บุญประสิทธิ์¹, เสวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ², ชวนคิด มะเสนะ³

Sabsagul Boonprasit¹, Sawetaporn Tangwanchareon², Chuankit Masena³

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ประเทศไทย

Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

E-mail: Prikart088@gmail.com

Received : August 20, 2024;

Revised : February 8, 2025;

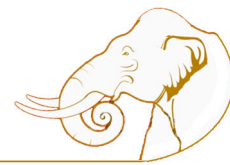
Accepted : April 13, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ เปรียบเทียบ ศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหาร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาค อีสานตอนล่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง จำนวน 349 คน เครื่องมือในการ วิจัย เป็น แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t-test) และการทดสอบค่า (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษา สภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบพบว่าสภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง จำแนกตาม เพศ และประสบการณ์ ทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตาม ระดับวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05
3. ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาพบว่า 1) ด้านการวางแผน ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหาร บุคลากรขาด การมีส่วนร่วม 2) ด้านการดำเนินงาน ปัญหาที่พบคือ ขาดงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงาน แนวทาง คือควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสื่อสารภารกิจงานให้ตรงกัน 3) ด้านการประเมินผล ปัญหาที่พบ คือ ครู

ขาดความรู้ในทักษะเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แนวทางคือควรมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะ

คำสำคัญ: สภาพการดำเนินงาน; กิจกรรมพัฒนา; โรงเรียนราชประชานุเคราะห์

Abstract

The objectives of this research were to, study the conditions, comparison, the problems of the operating conditions of student development activities special education management office in the Lower Northeast. The sample total 349 people of school administrators and teachers of Rajapranugroh schools, special education management office in the Lower Northeast were selected though stratified random sampling participated in the study. The research instruments, questionnaires, using in the analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

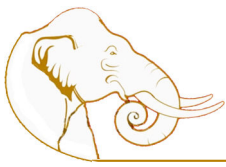
The research findings were as follows:

The operating conditions of student development activities special education management office in the Lower Northeast was found that the overall was at a high level.

2. The comparative results between administrators and teachers from gender and experience were overall no significantly different, and the level of education was found that there was significantly different at the statistical level of .05.

3. The problems and solutions found that : 1) The problems of planning were the administrators, teachers and those involved in student development activities lack of participation in collaborative planning, and the solution guidelines: there should have the administrator's encouragement of the organization activities **and same direction of comunicasion**. 2) The problem of operating was the number of personnel teachers organize a variety of student development activities, and the solution guidelines: there should have the administrator's encouragement of the organization of a variety of activities. In line with the needs of the students, increase the number of personnel responsible for the work. 3) The evaluation problem was teachers lacking of reporting skill on student development activities. The solution guidelines; there should have evaluation and report periodically.

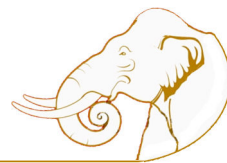
Keyword: student development; activities Special Education; Management Office in the Lower Northeast

บทนำ

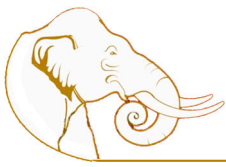
ในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเด็ก วัยนี้เป็นวัยที่สำคัญที่สุดในชีวิต เพราะเป็นช่วงที่สมองของเด็กเจริญเต็มที่เด็กมีความสนใจที่จะเรียนรู้ ทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว ถือได้ว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นวัยทองของการเรียนรู้เพราะเป็นช่วงที่พัฒนาการทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสติปัญญา ทั้งในด้านการรับรู้ การเรียนรู้และการแก้ปัญหา และจะเป็นลักษณะเฉพาะตัว การพัฒนาความพร้อมของเด็กปฐมวัยจึงควรพัฒนาไปพร้อมกันทุกด้าน ทั้งพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและสนับสนุนให้เด็กได้มีประสบการณ์ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า และการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ดังนั้น การฝึกทักษะต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการสำรวจ ทดลอง และลงมือกระทำจริง จำเป็นต้องมีการจัดประสบการณ์ สำคัญแบบองค์รวมที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจะต้องจัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น โดยที่การเล่นดังกล่าวต้องไม่ใช่การเล่นโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย และไม่ใช่การยึดเยื้อเนื้อหาของระดับประถมศึกษาให้แก่เด็ก การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูจะต้องเข้าใจการเรียนรู้ของเด็ก และสร้างเสริมประสบการณ์และธรรมชาติการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ดังหลักการสำคัญในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยตาม หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ดังนี้ 1) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน 2) ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย 3) ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรม ที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ 4) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข 5) สร้างความรู้ ความ เข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษา กับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) เป็นการสร้างโอกาสและสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้มีปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ตรงของเด็ก เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมจริงที่เด็กประสบพบเห็น รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยมีประสบการณ์เดิม แรงจูงใจภายในเป็นพื้นฐานการเรียนการสอนแบบโครงการช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ และได้ลงมือปฏิบัติด้วยตัวของตัวเอง (วัฒนา มัคคสมัน, 2554) ความสำคัญของรูปแบบการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นนวัตกรรมหนึ่งที่เน้นกระบวนการสร้างความรู้ (Construction) โดยที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่เปิดกว้างด้วยตนเอง บทบาทครูจะเปลี่ยนจากการสอนโดยตรงเป็นผู้อำนวยความสะดวกสนับสนุนการเรียนรู้ ของเด็กด้วยการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อจุดมุ่งหมายในการพัฒนา เด็กรอบด้านอย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเอาแนวคิดและหลักการของการจัดประสบการณ์แบบโครงการมาปรับให้เหมาะสมกับวัย พัฒนาการ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัยสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ควรรู้สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 6 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานหรือทักษะเบื้องต้นที่ควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนา เป็นทักษะที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยสามารถคิดหาเหตุผล แสวงหา ความรู้สามารถแก้ปัญหาได้ตามวัยของเด็ก โดยการจัดกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือกระทำด้วยตนเองจากสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว (นิศารัตน์ แซ่ซ่ง, 2551) ซึ่งวิธีการหรือความสามารถเหล่านี้เป็นพฤติกรรมของนักวิทยาศาสตร์ (Padilla, 1990) ที่นำมาใช้ในการสำรวจตรวจสอบในทางวิทยาศาสตร์ในทุกๆ สาขาวิชา รวมถึงการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน จึงอาจกล่าวได้ว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะพื้นฐานที่ จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต (Saguansri, 2007) ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้ในทุกๆระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้เด็ก ได้ฝึกปฏิบัติการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่อย่างสม่ำเสมอ เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญในการพัฒนาเรียนรู้ เนื่องจากเด็กในวัยนี้จะมีการพัฒนาการอย่างรวดเร็วทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ และสติปัญญา ในหลักสูตรปฐมวัยจึงกำหนดให้สถานศึกษาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยให้มีรูปแบบที่หลากหลายสอดคล้องกับ อายุและระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยกำหนดให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้มีโอกาสลงมือกระทำผ่านการเคลื่อนไหว ทดลอง เล่น สืบค้น คิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (Ministry of Education, 2004) การสอนระดับปฐมวัยจึงเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว เพื่อเรียนรู้และแก้ปัญหตามความสนใจและวัย และThe Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST) (2011) ได้กำหนดกรอบมาตรฐานการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ปฐมวัยว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ควรส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ให้กับเด็กในระดับปฐมวัยอย่างน้อย 8 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการวัด 3) ทักษะการจำแนกประเภท 4) ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปสกับสเปส และสเปสกับเวลา 5) ทักษะการคำนวณหรือใช้ตัวเลข 6) ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล 7) ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล และ 8) ทักษะการพยากรณ์

จากเหตุผลที่กล่าวมาเด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาส่งเสริมในเรื่องการรู้จักตั้งคำถาม สำรวจ จดจำในสิ่งต่าง ๆ จากการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม การจัดการเรียนรู้ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีความสามารถในการเรียนรู้และจดจำมากที่สุด มีความอยากรู้อยากเห็นและความกระตือรือร้น อันเป็นกุญแจหลักที่จะเปิดประตูสู่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเด็กปฐมวัยยังขาดประสบการณ์ทักษะในด้านนี้ การจัดการเรียนรู้ของเด็กยังขาดความเป็นระบบและยังไม่ได้มีการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เท่าที่ควร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นยิ่งที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการศึกษาขั้นต่อไป การจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็กให้เด็กได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการได้พัฒนาความสามารถในการคิดการใช้ภาษาการแสดงออกทางสร้างสรรค์การปรับตัวได้ดีมีความเชื่อมั่นและมีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเองสูง ดังนั้นจึงควรเร่งให้มีการปรับเปลี่ยนมโนคติทัศนคติและแนวปฏิบัติในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล และทักษะการพยากรณ์ ซึ่งเป็นสภาพที่พึงประสงค์ใน

พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็กปฐมวัยต่อไป

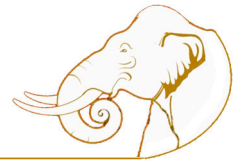
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพในการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง จำแนกตามเพศ ระดับวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านวิชาการ ซึ่งงานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้มีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทาง ปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 2) ด้านงบประมาณ ในการบริหารจัดการจะมุ่งเน้นความเป็นอิสระให้มีความคล่องตัวโปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน 3) ด้านการบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารคนที่อยู่ร่วมกันในองค์กรนั้น ๆ ให้งานได้ผลดีที่สุด สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกัน ก็สามารถทำให้ผู้ร่วมงานมีความสุขมีความพอใจที่จะให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้บริหาร เพื่อให้งานขององค์กรนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี 4) ด้านการบริหารทั่วไป เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียนในการสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้บรรลุตามนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้มีประสิทธิภาพ เช่น การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การส่งเสริมและประสานงาน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นการจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะซึ่งคุณครูควรที่จะได้รับรู้แนวปฏิบัติในการปฏิบัติราชการ ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2553: 14)

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551

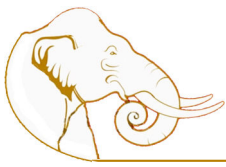
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติ จากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553: 2-4) โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผลการช่วยเหลือแบ่งปัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา และท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย 1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร 2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และ ท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ความเสียสละต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรม สร้างสรรค์สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้ผู้บริหาร และครูจะต้องคำนึงถึงแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ส่งเสริมสนับสนุนตามความเหมาะสม และความแตกต่าง ระหว่างบุคคลให้สามารถค้นพบตนเองตามศักยภาพอย่างครบวงจร เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมแล้วนำไปสู่เป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน.

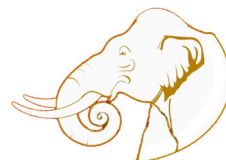

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาที่ คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้วางแผนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553: 7-9) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

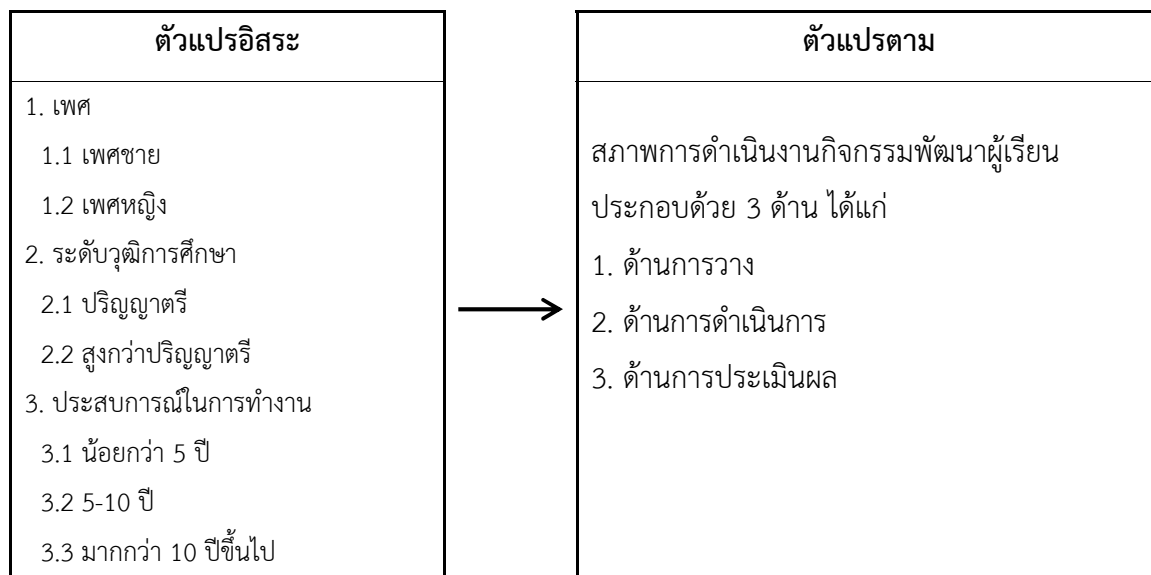
1. ศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา
2. ศึกษาข้อมูลสารสนเทศ เช่น สภาพความพร้อมของโรงเรียน สภาพของชุมชนท้องถิ่นสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา
3. วางแผนและจัดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยกำหนดวัตถุประสงค์กระบวนการวิธีดำเนินการสื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง
4. กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
5. กำหนดการประเมิน และเกณฑ์การประเมิน การผ่านกิจกรรมแต่ละภาคเรียนชั้นปี และช่วงชั้นให้เป็นไปตามสถานศึกษากำหนด จึงสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยคำนึงถึงความสำคัญ หลักการเป้าหมาย และมีแนวทางการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สร้างเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิตปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก และเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมปรับตัว และปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และมีความสุข

สรุปได้ว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีขั้นตอนคือ 1) ศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน 2) ศึกษาข้อมูลสารสนเทศ 3) วางแผนและจัดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา 5) กำหนดการประเมิน และเกณฑ์การประเมิน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ข้าราชการครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง ปีการศึกษา 2567 ดังรายละเอียดตามแผนภาพแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

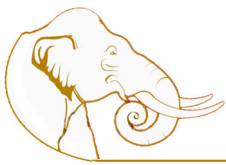
ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง ปีการศึกษา 2567 จำนวน 349 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน และครู จำนวน 324 คน จาก 5 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบจากตาราง โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด 2560: 40) ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) จำนวน 5 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 181 คน

1.3 กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็นผู้บริหาร 3 คน และครูผู้สอน 3 คนรวมจำนวน 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

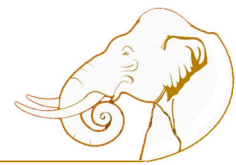
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในภาคอีสานตอนล่าง เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากการพิจารณาแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 2) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แบบกึ่งโครงสร้าง จากการพิจารณาแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยตามลำดับ ได้แก่ ผู้วิจัยขอหนังสือ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และครูผู้สอน ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยแจกและนัดวันเพื่อรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตัวเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

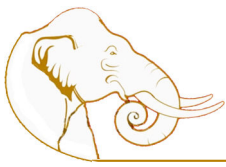
ผลการวิจัย

1.การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง โดยภาพรวม

ที่	สภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในภาคอีสานตอนล่าง	ระดับการปฏิบัติ			อันดับ
		$\bar{x}$	S.	แปลผล	
1.	ด้านการวางแผน	4.23	.61	มาก	3
2.	ด้านการดำเนินงาน	4.23	.58	มาก	2
3.	ด้านการประเมินผล	4.24	.56	มาก	1
รวม		4.23	0.58	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า สภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.23 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผล มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$) รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) และด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวน สภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำแนกตามประเภทการทำงาน

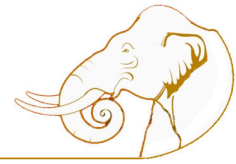
สภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1.ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	.89	.44	1.18	.30
	ภายในกลุ่ม	178	67.41	.37		
	รวม	180	68.30			
2.ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	2	.05	.02	.07	.93
	ภายในกลุ่ม	178	62.44	.35		
	รวม	180	62.49			
3.ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	.22	.11	.35	.70
	ภายในกลุ่ม	178	56.65	.31		
	รวม	180	56.87			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.06	.03	.10	.90
	ภายในกลุ่ม	178	53.65	.30		
	รวม	180	53.71			

จากตารางที่ 2 พบว่าสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง จำแนกตามประเภทการทำงานโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง ปรากฏดังนี้

3.1 ด้านการวางแผน ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหาร บุคลากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขาดการมีส่วนร่วมในการประชุม การวางแผน การสื่อสารไม่ทั่วถึงทำให้เข้าใจขอบข่ายงานไม่ตรงกัน

3.2 ด้านการดำเนินงาน ปัญหาที่พบคือ ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดความตระหนัก ขาดความรู้ ความเข้าใจใน แนวทางคือควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสื่อสารภารกิจงานให้ตรงกัน ดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่หลากหลาย

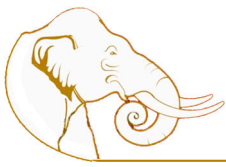
3.3 ด้านการประเมินผล ปัญหาที่พบ คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และไม่มีการรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แนวคือควรมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะ ตามลำดับเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง มีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. สภาพในการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันสถานศึกษาต่าง ๆ มีนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่ามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและการบริหารงาน ดังนั้น สภาพในการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล มีสภาพการปฏิบัติระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิพิฐพนธ์ อุไรวรรณ (2563: 61-62) พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล การปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านกิจกรรมแนะแนว ด้านกิจกรรมนักเรียน และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการสรุปและรายงานการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมีการเผยแพร่ผลการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

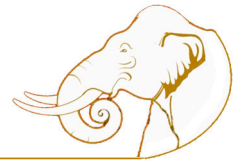
2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง จำแนกตามเพศ ระดับวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวม ระดับวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน ส่วนเพศและประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง ที่มีระดับวุฒิการศึกษาต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลที่มีคุณวุฒิสูงทางการศึกษา สูงย่อมมีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ความถนัด รวมถึงกระบวนการคิดที่สูงขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรนาถ ภูริเสวตกำจร (2566: 481) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 นครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรัชญา โชโต (2561: 126) ได้ศึกษาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยภาพรวม ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการนิเทศติดตาม ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและด้านการประเมินและรายงานผลแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฬามาสา โกมลมรรค (2556: 84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง พบว่า วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวมแตกต่างกัน เนื่องจากผู้ที่มีคุณวุฒิสูงเป็นผู้ที่มีความคิด มีปัญญา และมีวิสัยทัศน์จะสามารถสร้างประสิทธิผลให้เกิดกับองค์กร

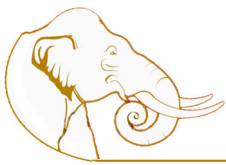
3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง สามารถอธิบาย ได้ดังนี้

3.1 ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาด้านการวางแผนปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหาร บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขาดการมีส่วนร่วมในการประชุม การวางแผน การสื่อสารไม่ทั่วถึงทำให้เข้าใจขอบข่ายงานไม่ตรงกัน และขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความตระหนักในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระวัชร เทวสิรินาโค (เลขาธิการ) (2564: 186) ได้ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักพุทธธรรมสำหรับนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังขาดความชัดเจนในการจัดแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ ผู้บริหารเป็นผู้ตัดสินใจ รวมทั้งวางนโยบายฝ่ายเดียวเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิพัทธ์พนธ์ อุไรวรรณ (2563: 352-353) พบว่า ด้านผู้บริหารไม่มีความชัดเจนในนโยบายการปฏิบัติและการออกคำสั่ง แนวทางการแก้ปัญหา และข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีบทบาทร่วมกับคณะกรรมการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน ศึกษาหลักสูตร และคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น อธิบาย และต้องคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งมีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน มีการจัดอบรมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อประชุม ชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร นโยบายและแนวทางปฏิบัติสถานศึกษาโดยทั่วกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของกวีวัณ เมฆแสน (2566: 66) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านการวางแผน โรงเรียนควรจัดประชุม วางแผนการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดำเนินการวางแผนเตรียมพร้อมด้านบุคลากรในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วางแผนสร้างความร่วมมือกับนักเรียน และกำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม วางแผนด้านบุคลากรผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรที่รับผิดชอบ

3.2 ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาด้านการดำเนินงาน ปัญหาที่พบคือ ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดความตระหนัก ขาดความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงาน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่หลากหลาย หลักสูตรและการจัดกิจกรรมยังไม่เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของกวีวัณ เมฆแสน (2566: 65) พบว่า ขาดการสนับสนุนการจัดสรรเรื่องงบประมาณ ครูผู้สอนขาดความชำนาญ เชี่ยวชาญ และขาดเครื่องมือในการวัด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทำให้การจัดสรรงบประมาณอาจจะไม่เพียงพอ แนวทางการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับสภาพจริง และเหมาะสมกับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ประเมินผลการเข้าร่วมและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของกวีวัณ เมฆแสน (2566: 66) แนวทางการบริหารกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน พบว่า โรงเรียนควรสร้างความร่วมมือให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรม กำหนดแนวปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ สร้างความหลากหลายของกิจกรรมให้ครอบคลุมสอดคล้องกับชีวิตจริง และสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้พัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรม จัดหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับกิจกรรม พัฒนาครูให้สามารถส่งเสริม กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ พัฒนาครูในด้านการบริหารเวลา เพื่อให้สามารถทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ

3.3 ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาด้านการประเมินผล ปัญหาที่พบ คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และไม่มีรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระวัชร เทวสิรินาโค (เลขาลักษณ์) (2564: 186) พบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำในรูปของระเบียบแบบแผน ข้อมูลยังไม่เป็นปัจจุบัน การจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ทำในรูปของบอร์ด ป้ายนิเทศ แผ่นพับวารสาร เสียงตามสาย ขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนากิจกรรม และการนิเทศติดตามการประเมินผลการจัดกิจกรรม แนวทางการแก้ปัญหา และข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารและหัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรรวบรวมผลการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากครูที่ปรึกษากิจกรรมตลอดจนปัญหาและอุปสรรค ในการจัดกิจกรรม และนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่อผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาทราบลำดับเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของชุตินา ถิตย์ประเสริฐ (2563: 69) กล่าวถึง แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมีการประเมินผลอย่างหลากหลาย จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพในการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาองค์ประกอบการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนัก โดยให้ความสำคัญกับมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับบุคลากร เพื่อวางแผนการพัฒนา ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสื่อสารภารกิจงานให้ตรงกัน ดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผู้บริหารมีการกำกับ ติดตามการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างมีระบบ โดยประเมินและรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะ ตามลำดับเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป

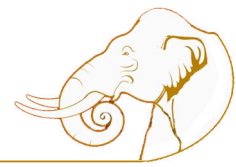
สรุป

ผลจากการศึกษาสภาพในการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง พบว่า สภาพในการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีผลการเปรียบเทียบพบว่าสภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคอีสานตอนล่าง จำแนกตาม เพศ และ ประสบการณ์ทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตาม ระดับวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกัน และปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาพบว่า 1) ด้านการวางแผน ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหาร บุคลากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขาดการมีส่วนร่วมในการประชุม การวางแผน การสื่อสาร ไม่ทั่วถึงทำให้เข้าใจขอบข่ายงานไม่ตรงกัน 2) ด้านการดำเนินงาน ปัญหาที่พบคือ ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดความตระหนัก ขาดความรู้ ความเข้าใจใน แนวทางคือควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสื่อสารภารกิจงานให้ตรงกัน ดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่หลากหลาย 3) ด้านการประเมินผล ปัญหาที่พบ คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และไม่มีการรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แนวคือควรมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะ ตามลำดับเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรจัดให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน โรงเรียนควรดำเนินการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกัน และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาแสดงความคิดเห็นและความต้องการต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และควรสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือกับผู้เรียน ผู้ปกครองชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม

1.2 ด้านการดำเนินการ โรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรสร้างความร่วมมือให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรม กำหนดแนวปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ สร้างความหลากหลายของกิจกรรมให้ครอบคลุมสอดคล้องกับชีวิตจริง และสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ และพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรม และปรับปรุงกิจกรรมให้หลากหลาย ตามความถนัด ความสนใจ และบริบทของโรงเรียน

1.3 ด้านการวัดและประเมินผล โรงเรียนควรให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน มีการกำกับติดตามการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ พัฒนาและสร้างความเข้าใจในการออกแบบเครื่องมือวัด และประเมินผล นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อให้การวัดผลและประเมินผลรายบุคคลดำเนินการอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อให้ได้การพัฒนาแนวทางการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษา ในสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อจะได้นำข้อมูลมาเป็นสารสนเทศในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการบริหารกิจกรรมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

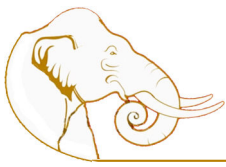
2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมคุณภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2562). *ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กวีรัตน์ เมฆแสน. (2566). “แนวทางการบริหารกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2”. *Journal of Modern Learning Development*. 8(3): 51-68.

- จุฑามาส โกมลมรรค. (2556). การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรนาถ ภูริเศวตกำจร. (2566). การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 นครราชสีมา. วารสารสิรินธรปริทรรศน์. 24(1): 256.
- เจนจิรา ไทรักษา. (2564). การส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปรางจินบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู. วารสารราชนครินทร์. 12(1): 1-1
- ชุตินาถ ถิตยประเสริฐ. (2561). การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิพัทธ์พนธ์ อุไรวรรณ. (2563). การศึกษารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนน้ำหมันหาดล้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- บัญญัติ ขอบจิตต์. (2561). การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. การศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- พระวัชระ เทวสิริโนโค (เลขาลักษณ์). (2563). รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักพุทธธรรมสำหรับนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อิทธิเดช ปราศรียงาม. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.